

GAZETA NARODOWA

Pismo chrześcijańsko-narodowe dla Wszystkich.

Abonament na grudzień w naszej administracji 67 500 mk., w agencjach miejscowych i zamiejscowych 70 000 mk., przez pocztę 70 650 mk., pod adresem w Polsce 75 000 mk.

Wychodzi w każdy wtorek i piątek przed poł.

Konto czekowe: P. K. O. 200695.

Exemplarz pojedynczy 5000 marek.

Ogłoszenia przyjmują wszystkie Biura Reklamowe po cenach oryginalnych. Cena za wiersz milimetry na stronie 7-linowej 1500.— mk. Reklamy wiersz 5000.— mk.

Adres Redakcji i Administracji: Toruń, św. Katarzyny 4. — Telefony Nr. 57, 300, 888.

Nr. 50

Toruń, środa dnia 28. listopada 1923

Rok I

Polityka ministra Dmowskiego.

Na czwartkowym posiedzeniu Komisji Spr. Zagr. i Wojsk. Senatu przemawiał minister Dmowski, dając dokładne informacje o najważniejszych sprawach naszej polityki zagranicznej, a mianowicie: w kwestii kontroli wojskowej w Niemczech, — powrotu kronprinza, w sprawie Klajpedy stosunków polsko-litewskich, stosunków z Francją, Anglią, Rumunią i Sowiecami. Mąż stanu tej miary co Dmowski jest zarazem przewodnikiem i nauczycielem swego narodu. Dlatego też Polska cała słucha z uwagą i wielkim uznaniem słów tego zasłużonego długoletniego działacza politycznego, który z taką rozumną jasnością od samego początku wielkiej wojny widział ratunek dla Polski w zwycięstwie koalicji — i politykę polską prowadził po linii antygermańskiej.

Dziś tembardziej z linii tej zbaczanie nam nie wolno. Polska na równi z Francją i Belgią jest zainteresowana w tem aby wszystkie warunki pokoju wersalskiego i pokoju w Saint Germain były dotrzymane i oparły się wszelakim próbom ich obalenia. Wymaga tego zresztą nie tylko interes naszego kraju i interes państw sprzymierzonych, — koniecznym to jest także dla zabezpieczenia pokoju światowego i możności odbudowy powojennej Europy. W przemówieniu swem min. Dmowski zawiadomił kraj, że w imieniu rządu wystąpił do mocarstw sprzymierzonych z zwroceniem uwagi na niebezpieczeństwo, zagrażające pokojowi Europy w związku z rozwojem sytuacji w Niemczech. Poparł się zdaniem Francji i Belgii, domagając się wznowienia kontroli wojskowej sojuszników w Niemczech, wychodząc z założenia, że kontrola ta nie tylko jest zgodna z przepisami traktatu wersalskiego, ale z potrzebą zabezpieczenia Europy, a przede wszystkim sąsiadów Niemiec przed ewentualnością niepokoju wojennego.

Wystąpienie to było konieczne, a dokonał go minister Dmowski z właściwą sobie jasnością, stanowczością i szczerością zarówno wobec mocarstw sprzymierzonych, jak i Niemiec. Sojusznikom wskazał on, że Polska bezpośrednio granicząca z Niemcami, jest silnie aniżeli Francja i Belgia zainteresowana w tem, aby Niemcy nie zbroili się i nie przygotowywały jakiegokolwiek wybuchu, od którego skrypatyby przedewszystkiem na strzechę polską. Powtóre, ponownie podkreślił, że polityka rządu polskiego jest skierowana przedewszystkiem ku uporządkowaniu spraw finansowych i gospodarczych i dlatego musi i pragnie być bezwzględnie pokojowa. Dlatego też nie chce, aby ktokolwiek z sąsiadów jej pracy wewnętrznej przeszkadzał przez stwarzanie faktów, które muszą z natury rzeczy wywoływać niepokój.

„Niemcy mogą być spokojne z naszej strony, — oświadczył min. Dmowski, — ale i my chcemy mieć zapewniony spokój i dlatego też musimy się domagać silnej i pewnej kontroli. Zresztą jeśli kontrola będzie skuteczna to i samym Niemcom na dobre wyjdzie, bo i im także pokój jest potrzebny, aby mogli uporządkować swoje zawikłane wewnętrzne stosunki

Co do kronprinza, to zobowiązał się on do zachowania się jak przeciętny dobry obywatel niemiecki. Niemcy ze swej strony zapewniły również, że biorą odpowiedzialność za to, by kronprinz roli politycznej nie odgrywał.

Zgodnie ze swym zasadniczym programem p. Dmowski pragnie i wobec Sowieców uprawiać politykę pokojową, a nawet nawiązać z Rosją stosunki handlowe. Oczywiście zależy to przedewszystkiem od tego, czy rząd Sowieców zechce równie uczciwie traktować swój stosunek do Polski i czy wypełni lojalnie wszystkie warunki traktatu ryskiego.

O tem jak się ułożą stosunki naszej sojuszniczej Francji z Rosją, nie możemy narazie nic przewidzieć, tembardziej, że nawet i sami Francuzi niewiele o tem jeszcze wiedzą.

Ale bez względu na to czy i jak ułożą się stosunki francusko-rosyjskie — mając w pamięci stanowisko Francji w lecie 1920 r. jesteśmy pewni, że w każdej trudnej sytuacji naszej możemy liczyć na przyjazne współdziałanie Francji, tak jak Francja zawsze na nas liczyć może.

Wiadomości polityczne.

Sprawy polskie.

Ks. biskup krakowski o wypadkach 6-go listopada.

Ks. biskup Adam Sapieha ogłosił list pasterski, w którym zajmuje jasne i zdecydowane stanowisko wobec smutnych wypadków 6-go listopada. List pasterski poruszył do głębi cały katolicki i polski Kraków, będąc wyrazem jego bólu patriotycznego i chęci naprawy tego, co się stało.

Najważniejsze ustępy listu brzmią: „Krwawe wypadki ostatnich dni były tylko płomieniem tego ognia, który się tlił pod zgłiszczami. Były następstwem tego, co oddawna się przygotowywało... A czemuż to Kraków właśnie stał się ogniskiem tej niszczącej roboty? Oto tu od szeregu lat panował się płaski oportunizm... Poblazano wszelkimi choćby najszkodliwszym poczynaniem... Gdzie indziej wojna uwydatniła obok obniżenia moralnego także porwy bohaterkie. U nas została ona męta i osad trujący, bo ci, co nie nadawali na niebezpieczeństwo własne, osoby, zwykle polowali na zyski w ogólnym przewrocie. Wielu poszło za przykładem Żydów, a chcąc ich naśladować, wpadli w ich ręce.

I oto co się stało. Okryliśmy się wstydem i hanbą w oczach całej Polski i zagranicy. Znieważono majestat Ojczyzny, zdeptano prawo Boże i winni są nie tylko ci, co splamili ręce krwią bratnią, ale winni są wszyscy, co latami przygotowywali te stosunki, co bezczynnie nie zaradzili złemu... Mamy przeto prawo i obowiązek wołać do wszystkich i zaklinać wszystkich, by się ocknęli, stanęli do czynu, pokutowali, zadośćczynili... Jesteśmy winni całemu narodowi zadośćuczynienie i naprawę zgorznienia. Zaatakowano państwo w jego podstawach, ale równocześnie rzucano się zawzięcie na Kościół; dlatego też w wierze naszej świętej, w sumieniu, w miłości Ojczyzny szukać winimy środków zaradczych.

Ufny w Boga, który mocen jest uczynić, aby obitowała w nas łaska,

W oświadczeniach min. Dmowskiego co do Klajpedy — przebiega przekonanie, że sprawa ta zostanie wkrótce przez Ligę Narodów pomyślnie dla Polski załatwiona. Polska, która pragnie usunięcia trudności gospodarczych i odrodzenia ekonomicznego, obstaje przy wolności tranzytu etc., musi mieć poparcie opinii publicznej w Europie wbrew Litwie, zdradzającej skłonności zaborsze i łamiącej zasady pokojowego obcowania z sąsiadami.

We wszystkich swych dotychczasowych przemówieniach publicznych min. Dmowski podkreślił przede wszystkim: związek i zależność jaka istnieje między skarbem a stanowiskiem państwa w świecie i jego polityką wobec zagranicy. Dobre finanse — to główny warunek powodzenia na terenie międzynarodowym.

Skierować wszystkie wysiłki przedewszystkiem ku zbudowaniu mocnego skarbu państwa, poświęcić dla tego dzieła całą energję, wyżyć dlań całą ambicję polską, zaoferować dlań wszystko, — oto czego domaga się od społeczeństwa rząd narodowy!

ufny w skarby, jakie On włożył w dusze wasze, gorąco błagam Dawcę wszelakiego dobra, by te smutne i bolesne przejścia wstrząsnęły wami, obudziły was do czynu i byśmy poznali „ten dzień nasz to jest ku pokojowi naszemu.“

O wydanie posłów socjalistycznych.

W piątek do kancelarii sejmowej wpłynęło od prokuratora krakowskiego uzupełnienie zarzutów przeciw trzem posłom socjalistycznym, którzy mają być wydani sądowi.

Przewodniczący komisji regulaminowej pos. Popiel wyznaczył posiedzenie na środę, co przewlekłoby sprawę.

Wobec tego przewodniczący klubu Zw. Lud.-Nar. i Chr. Dem. wystosował list do pos. Popiela z żądaniem zwolnienia komisji na wtorek i zaproszenia ministra sprawiedliwości.

Zmiana na stanowisku ministra spraw wojskowych.

Zmiana na stanowisku min. spraw wojskowych jest sprawą czysto formalną. Min. Szeptycki jeszcze w październiku w związku z ustaleniem preliminarza budżetowego M. S. Wojskowych podał prośbę o dymisję, która przez Prezydenta przyjęta była jeszcze 5. listopada. General Szeptycki zostaje nadal na swem stanowisku jako kierownik ministerstwa.

Polska wobec powrotu kronprinca.

Posel polski w Londynie p. Skirmunt przyłączył się w imieniu rządu polskiego do demarche malej ententy w sprawie powrotu kronprinca i kontroli wojskowej w Niemczech. Wywołało to w tutejszych kołach bardzo dobre wrażenie.

Odsłonięcie tablicy pamiątkowej w politechnice warsz.

Dn. 25. bm. w obecności przedstawicieli Sejmu i Senatu, rządu, wojskowości, senatów akademickich, młodzieży akademickiej i szkolnej oraz kilkudziesięciu publiczności dokonano w gmachu politechniki warszawskiej odsłonięcia tablicy pamiątkowej z nazwiskami poległych w walkach w obronie Ojczyzny, studentów politechniki warszawskiej.

Rada finansowa.

Rada Finansowa odbyła szereg posiedzeń pod przewodnictwem ministra skarbu, na których omówiono możliwie najdokładniej najbardziej charakterystyczne punkty programu finansowo-skarbowego rządu.

Tak w ocenie obecnego położenia finansowego, jak i planu sanacji w jego typowych problemach i w jego wyborze środków, prowadzących do tego celu ujawniła się w całej rozciągłości zupełna harmonja między planami, przedstawionymi przez ministra skarbu, a zapatrywaniem członków Rady Finansowej. Ustalono wspólne i zgodne wytyczne postępowania tak w kierunku prac ustawodawczych, połączonych z ustawą o banku emisyjnym, ustawą monetarną i ustawą waloryzacyjną, jakoteż w kierunku zapewnienia równowagi przedstawionemu budżetowi.

W dziedzinie wydatków państwowych wyrażono zgodną opinię o możliwości ich podniesienia się w okresie stabilizacyjnym lub przejściu do nowej pełno wartościowej waluty. Należy zatem baczyć na wydadne podniesienie się dochodów państwowych przez wzmożenie się wpływów specjalnie w dziedzinie podatków bezpośrednich, istniejących lub zamierzonych zgodnie z ustalonymi wytycznymi postępowania w zakresie organizacji przedsięwzięcia państwowych i oparcia ich na zasadzie gospodarki prywatnej.

Co się tyczy oszczędności, które stały się ideą naczelną w programie sanacyjnym skarbu mają być w dalszym ciągu bezwzględnie przestrzegane. Fundusz sanacyjny potrzebny do wyprowadzenia naszej gospodarki skarbowej z okresu deficytów i inflacji ma być na dotychczasowej drodze dalej prowadzony.

Przedmiotem prac w najbliższych dniach będzie przygotowanie opinii o gotowych projektach ministra skarbu z dziedziny sanacji skarbu.

Wstrzymanie druku marek.

W związku ze sprawozdaniem z ostatniego posiedzenia Rady Finansowej — „Gazeta Poranna“ donosi, że druk marek polskich wstrzymano będzie z dniem 1-go grudnia b. r.

Nadzwyczajny zjazd Zw. Obrony Kresów Zachodnich w Grudziądzu.

W niedzielę o godz. 11-ej odbył się tu na sali posiedzeń Rady miejskiej, nadzwyczajny zjazd delegatów zarządów powiatowych oraz kół lokalnych Zw. Obr. Kres. Zachodnich. Zjazdowi przewodniczył p. dr. May, przewodniczący miejscowego kół. Referował p. Kuzniecki, dyr. Z. O. K. Z. z Poznania oraz p. Kudlicki, dyr. Z. O. K. Z. z Grudziądza. Treść referatów odnosiła się do zadań organizacji oraz jej obecnej działalności. Po referacie wywiązała się dyskusja, w której zabierali głos pp. dr. Wolicki, Sędzicki, Szpręga, Mikołajczak oraz delegaci różnych kół. Władze reprezentowali pp. generał Ladoś, major Kuliczkowski, prezyd. miasta Włodek, prasę „Słowo Pomorskie“ i „Gł. Pomorski“. Obrady zakończyły się o godz. 4-ej po poł. Przebieg obrad był bardzo poważny.

Czy jesteś już członkiem Komitetu Obrony Przeciwgazowej?

